

ÎNCHEIERE

05 noiembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Vera Macinskaia
Dumitru Mardari

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Petru Mihailov și Anatolie Lopatenco, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la constatarea violării dreptului la prezumția nevinovăției în legătură cu expresiile utilizate în documente oficiale și citite în ședință publică de către procurorul Procuraturii Militare Chișinău, constatarea violării dreptului la libertate și siguranță în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală și privarea ilegală de libertate, repararea prejudiciului moral, obligarea procurorului de a aduce scuze oficiale din numele statului

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2014, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani municipiul Chișinău din 20 decembrie 2013, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 08 decembrie 2011, Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al RM și Procuraturii Generale a RM cu privire la constatarea violării dreptului la prezumția nevinovăției în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală, constatarea violării dreptului la libertate și siguranță în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală și privarea ilegală de libertate, repararea prejudiciului moral și obligarea procurorului de a aduce scuze oficiale din numele statului.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că prin sentința Judecătoriei Militare mun. Chișinău din 23 decembrie 2010 au fost condamnați în baza art. 368 alin. (2) lit. a) din Codul penal, cu aplicarea art. 79 din Codul penal la câte 3 luni închisoare fiecare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, iar conform art. 66 din Codul penal, le-a fost retras gradul militar - locotenent major și

au fost încasate în mod solidar de la ei cheltuielile de judecată. Întru asigurarea executării sentinței, s-a dispus luarea lor sub strajă în sala de ședințe.

Menționează că prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2011 apelul avocatului Igor Isac în interesele inculpaților Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov a fost admis, casată sentința Judecătoriei Militare, mun. Chișinău din 23 decembrie 2010, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, prin care ei au fost achitați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 368 alin. (2) lit. a) din Codul penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. În baza acestei decizii s-a dispus eliberarea imediată a lor din starea de arest.

Reclamantii susțin că prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 octombrie 2011 a fost respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2011.

Afirmă că urmărirea penală în privința lor a fost începută la 27 octombrie 2010. La 08 noiembrie 2010, ei au fost puși sub învinuire privind săvârșirea unei infracțiuni grave, fiindu-le aplicată măsura preventivă - declarația de nepărsire a țării, care a fost menținută până la pronunțarea sentinței de condamnare - 25 de zile.

Prin sentința Judecătoriei Militare, mun. Chișinău din 23 decembrie 2010 ei au fost condamnați la privațiune de libertate și arestați preventiv în sala de ședințe. În arest preventiv s-au aflat până la pronunțarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2011, în baza căreia au fost achitați și eliberați din arest preventiv imediat după pronunțare, adică termenul arestului preventiv pentru ambii a constituit 36 de zile.

Consideră că acțiuni ilicite ale organelor de urmărire penală și judiciare sunt: începerea urmăririi penale, punerea sub învinuire, aplicarea măsurii preventive obligarea de nepărsire a țării, suspendarea provizorie din funcție, violarea prezumției de nevinovăție și condamnarea lor de către instanța de fond.

Invocă că conform pct. 14 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral” nr. 9 din 09 octombrie 2006, dreptul la repararea prejudiciului moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești apare în cazul pronunțării sentinței de achitare, iar conform pct. 13 din aceeași Hotărâre, prejudiciul moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești este reparabil în următoarele cazuri: reținerea ilegală, aplicarea ilegală a măsurii represive de ținere sub arest, tragerea ilegală la răspundere penală, condamnarea ilegală.

Mai invocă că în cadrul procesului penal s-a constatat cu certitudine că ei au fost achitați și nu au fost declarați culpabili în comiterea infracțiunii incriminate, astfel, ei au fost trași la răspundere penală ilegal și prin urmare, sunt în drept să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală, deoarece le-au fost cauzate suferințe sufletești și psihice, ce s-au exprimat prin jignire, rușine și stare de disconfort, pe care le-au suportat.

Menționează că pe perioada procesului penal ei s-au aflat în stres continuu, care le-a afectat viața pe plan familial, deoarece ambii au fost și sunt căsătoriți, fiind îngrijorați nu numai de propriul destin, dar și de soarta familiei.

Susțin că în legătură cu faptul că cazul penal de acuzare a lor a fost mediatizat în Nota raport de bilanț pentru anul 2010 al Trupelor de carabinieri, au aflat cunoscuții, prietenii, rudele apropiate, inclusiv și părinții, care sunt în etate și de care până în prezent le este rușine de faptul că copii lor au fost judecați pe un dosar penal, ceea ce pentru familia lor este un lucru inadmisibil și umilitor. Sunt persoane cu studii superioare, prin forțe proprii au obținut o profesie, au înalte calități morale pe care le prețuiesc și le respectă în tot ceea ce fac, nu au fost implicați în scandaluri, bătaii sau trași la răspundere administrativă, penală, au fost întotdeauna familiști convingși.

Afirmă că prejudiciile afective constau în suferințe psihice cauzate prin lezarea sentimentelor de afecțiune, care cuprind suferințele psihice determinate de pierderea locului de muncă, de limitarea sau privarea temporară de anumite drepturi, cât și orice alte suferințe psihice similare. Au fost aduse și prejudicii onoarei, cinstei, demnității, prestigiului sau reputației profesionale, deoarece în unitatea militară le-au fost date aprecieri nefavorabile în legătură cu atragerea la răspundere penală, inclusiv cele privind reputația și probitatea profesională. Din considerentele expuse, după achitare și expirarea contractului, ei nu și-au exprimat dorința de a prelungi contractul pentru continuarea serviciului în cadrul trupelor de carabinieri ale MAI, fiind concediați la propria dorință.

Remarcă că dreptul la libertate și siguranță este un drept fundamental prevăzut în art. 5 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care statuează că orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.

Invocă că cele 36 de zile, în care s-au aflat în arest, au fost în perioada 23 decembrie 2010 - 28 ianuarie 2011. În această perioadă de timp sunt 3 zile de sărbători, iar conform art. 111 alin. (1) din Codul muncii, zilele de sărbătoare nelucrătoare, cu plata salariului mediu (pentru salariații care sunt remunerați în acord sau pe unitate de timp), sunt 01 ianuarie - Anul Nou și 07 și 08 ianuarie - Nașterea lui Isus Hristos (Crăciunul). Dat fiind faptul că ei se aflau în arest preventiv, au fost privați de posibilitatea ce a se afla în sânul familiei și a savura din splendoarea sărbătorilor de iarnă.

Mai invocă că suferințele psihice au fost amplificate în cazul lui Anatolie Lopatenco, deoarece pe umerii soției Ana Lopatenco a rămas îngrijirea și asigurarea cu cele necesare a feciorului Anatolie Lopatenco, care avea la momentul arestării tatălui 06 luni, iar în cazul lui Petru Mihailov, disconfortul emoțional s-a intensificat, deoarece soția era însărcinată, iar copilul s-a născut în ziua în care a fost respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 octombrie 2011.

Solicită constatarea violării dreptului lor la prezumția nevinovăției în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală; constatarea violării dreptului lor la libertate și siguranță în legătură cu atragerea ilegală la răspunderea penală și privarea ilegală de libertate; încasarea de la pârât Ministerul Finanțelor al RM în folosul lor a câte 100000 lei pentru fiecare, în vederea reparării prejudiciului moral cauzat în legătură cu tragerea la răspundere penală și deținerea ilegală, obligarea procurorului, care a exercitat urmărirea penală, de a aduce scuze oficiale în numele statului față de reclamanți, conform procedurii stabilite de art. 12 al Legii nr. 1545 din 25 februarie

1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea de la pârât a cheltuielilor de judecare a pricinii.

Ulterior, Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov au depus o cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând constatarea violării dreptului lor la prezumția nevinovăției în legătură cu expresiile utilizate în documente oficiale și citite în ședință publică din 07 martie 2013 a Judecătoriei militare de către procurorul în Procuratura militară Chișinău, Ivan Grosu și încasarea de la pârâtul Ministerul Finanțelor al RM în folosul lor, cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat în legătură cu tragerea la răspundere penală, deținerea ilegală și violarea dreptului la prezumția de nevinovăție, a sumei în mărime 150 000 lei pentru fiecare.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 20 decembrie 2013 acțiunea a fost admisă parțial, încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul lui Anatolie Lopatenco suma de 10000 lei, cu titlu de prejudiciul moral și cheltuielile de judecată în sumă de 3050 lei, iar în total suma de 13050 lei, încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova, prin intermediu Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul lui Petru Mihailov suma de 10000 lei, cu titlu de prejudiciul moral și cheltuielile de judecată în sumă de 8916 lei, iar în total suma de 18916 lei și obligată Procuratura Generală a RM să aducă scuze oficiale lui Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov în scris în numele statului lui pentru supunerea neîntemeiată la urmărirea penală. În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2014 au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Finanțelor al RM, Procuratura Generală a RM, Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 29 august 2014 Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie diminuată suma despăgubirilor bănești pentru prejudiciul moral în limitele rezonabile.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând că la caz au fost aplicate eronat normele de drept material.

Menționează că la adoptarea deciziei, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele prevederilor legislației procesuale și materiale, iar pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei penale de acuzare a lui Anatolie Lopatenco și Petru Mihailov, ultimii nu au prezentat careva reclamații aferent acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și ale procuraturii manifestate prin presiune psihologică sau fizică asupra sa în scopul obținerii de la aceștia a declarațiilor sau eventual a recunoașterii vinovăției.

Susține că la examinarea apelului, instanța urma să țină cont de faptul că intimații au beneficiat de asistență juridică pe parcursul procesului penal, neprezentând careva reclamații în limita prevederilor legale cu referință la accesul liber la justiție sau lezarea drepturilor sale procesuale.

Afirmă că organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuیتului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea.

Invocă că prin prisma prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale este suficient ca infracțiunea să fie „penală”, prin natura sa, din perspectiva Convenției sau ca persoana să fie pasibilă de o sancțiune care este de natura sau gravitatea necesară pentru a intra în sfera „penală” (cauza Bendenoun, paragraful 47; cauza Gayfallov AEBE, paragraful 33).

De asemenea, indică că aplicabilitatea art. 6 din Legea cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prin prisma prevederilor art. 3 din Legea nominalizată, are loc în cazurile în care, în conformitate cu prevederile legii, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată; efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urmă blocării conturilor bancare.

Mai invocă că în baza sentinței de achitare pronunțate în privința intimaților, careva act procesual sau acțiune a organului de urmărire penală sau a procuraturii nu au fost recunoscute ca fiind ilegale sau declarate nule, pierzându-și astfel valoarea probantă întru susținerea acuzării de stat.

Menționează că în practica sa, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului constată că achitarea de către instanțele naționale a persoanei învinuite de autoritățile judiciare competente în comiterea unei infracțiuni, constituie prin sine însuși un act de satisfacție morală, iar cuantificarea în echivalent bănesc a sumelor pretinse de către reclamant cu titlu de prejudiciu moral trebuie privită ca o modalitate acordată acestei persoane de a-și compensa cheltuielile suportate în cadrul procesului penal și nicidecum aceste sume nu trebuie privite ca o modalitate de prejudiciere a interesului public și să nu depășească limitele rezonabile, astfel încât să nu poată fi privită ca un mijloc de îmbogățire fără justă cauză.

Susține că reieșind din prevederile art. 1405 alin. (1) din Codul civil și ale art. 6 lit. b) din Legea menționată, suma încasată de către instanțele judecătorești, cu titlu de prejudiciu moral, este exagerată.

Afirmă că deoarece răspunderea pentru prejudiciul moral are un caracter compensator, acesta urmează să se determine de către instanța judecătorească, reieșind din circumstanțele concrete ale cauzei, ținându-se cont de persoana reclamantului și de măsura în care această compensație poate să-i aducă satisfacție.

Totodată, la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețele similare. Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual

pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se excesiv și vădit exagerate.

Consideră că atât prima instanță, cât și cea de apel neîntemeiat au obligat Procuratura Generală a RM să aducă scuze oficiale intimaților, ca urmare a aplicării eronate a normelor de drept material.

Invocă că instanțele au ignorat prevederile art. 12 alin. (4) din Legea menționată, care statuează că scuzele oficiale sunt aduse în termen de 15 zile de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului. De la data când sentința de achitare a rămas definitivă intimații nu au adresat cereri Procuraturii Generale, prin care să solicite aducerea scuzelor prin intermediul mijloacelor mass-media.

La 17 septembrie 2014, Petru Mihailov și Anatolie Lopatenco au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești în partea respingerii pretențiilor sale și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu încasarea a sumei de doar 10000 lei pentru fiecare, în vederea reparării prejudiciului moral, deoarece în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești le-au fost cauzate suferințe morale enorme, care s-au exprimat prin jignire, rușine și stare de disconfort, pe care le-au suportat.

Menționează că pe perioada procesului penal, ei s-au aflat în stres continuu, care le-a afectat viața pe plan familial, deoarece ambii erau și sunt căsătoriți, fiind îngrijorați nu numai de propriul destin, dar și de soarta familiei.

Susțin că în legătură cu faptul că cazul penal de acuzare a lor a fost mediatizat în Nota raport de bilanț pentru mul 2010 al Trupelor de carabinieri, au aflat cunoscuții, prietenii, rudele apropiate, inclusiv și părinții, care sunt în etate și cărora până în prezent le este rușine că copii lor au fost judecați pe un dosar penal, ceea ce pentru familiile lor este un lucru inadmisibil și umilitor.

Rețin că ei sunt persoane cu studii superioare, prin forțe proprii au obținut o profesie, au înalte calități morale, pe care le prețuiesc și le respectă în tot ceea ce fac, nu au fost implicați în scandaluri, bătaii sau trași la răspundere administrativă, penală, au fost întotdeauna familiști convinși.

Afirmă că prejudiciile afective constau în suferințe psihice cauzate prin lezarea sentimentelor de afecțiune, care cuprind suferințele psihice determinate de pierderea locului de muncă, de limitarea sau privarea temporară de anumite drepturi, cit și orice alte suferințe psihice similare.

Invocă că au fost aduse prejudicii și onoarei, cinstei, demnității, prestigiului sau reputației profesionale, deoarece în unitatea militară le-au fost date aprecieri nefavorabile în legătură cu atragerea la răspundere penală, inclusiv cele privind reputația și probitatea profesională. Din considerentele expuse, după achitarea și expirarea contractului, ei nu au mai dorit să prelungească contractul pentru continuarea serviciului în cadrul trupelor de carabinieri a MAI și s-au concediat din propria dorință, astfel, 04 ani de studii la Institutul Militar s-au dus în vânt.

Mai invocă că instanța, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuia neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice, cât și datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi: importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale - inviolabilitatea personală, onoarea, demnitatea și reputația profesională.

Menționează că cele 36 de zile, în care s-au aflat în arest, au fost în perioada 23 decembrie 2010 - 28 ianuarie 2011. În această perioadă de timp au fost 03 zile de sărbători. Conform art. 111 alin. (l) din Codul muncii, zilele de sărbătoare nelucrătoare, cu plata salariului mediu (pentru salariații care sunt remunerați în acord sau pe unitate de timp), sunt 01 ianuarie - Anul Nou și 07 și 08 ianuarie - Nașterea lui Isus Hristos (Crăciunul). Dat fiind faptul că ei se aflau în arest preventiv, au fost privați de posibilitatea ce a se afla în sânul familiei și a savura din splendoarea sărbătorilor de iarnă.

Susțin că suferințele psihice au fost amplificate în cazul lui Anatolie Lopatenco, deoarece pe umerii soției Ana Lopatenco a rămas îngrijirea și asigurarea cu cele necesare a feciorului Anatolie Lopatenco, care avea la momentul arestării tatălui, 06 luni, iar în cazul lui Petru Mihailov, disconfortul emoțional s-a intensificat, deoarece soția era însărcinată, iar copilul s-a născut în ziua în care a fost respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 octombrie 2011.

Afirmă că raportul de expertiză judiciară asupra dosarului nr. 2-7625/11 din 26 februarie 2013 probează suferințele psihice suportate de către ei în legătură cu dosarul penal, în care au fost antrenați de către organele de urmărire penală.

Invocă că în cauza Canea contra Moldova (hotărârea din 17 mai 2011, cererea nr. 2474/06), Curtea a acordat reclamantului suma de 6000 Euro, cu titlu de compensații în legătură cu constatarea încălcării dreptului la libertate și siguranță, art. 5 CEDO, pentru 3 zile de detenție într-un caz contravențional.

La 30 septembrie 2014, Ministerul Finanțelor al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia și modificarea hotărârilor judecătorești în sensul micșorării cuantumului prejudiciului moral în limite rezonabile și respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului material cu titlu de cheltuieli de judecată.

În motivarea recursului a invocat că hotărârile judecătorești sunt neîntemeiate, deoarece instanțele judecătorești au interpretat eronat prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Menționează că instanța urma să mențină echilibru între interesele individuale ale persoanei, în cazul dat ale intimaților și interesele generale ale întregii societăți. Deci, urmează a fi respectat principiul reparării echitabile și rezonabile a daunei morale.

Consideră că cuantumul prejudiciului moral în sumă de 10000 lei pentru fiecare intimat, adjudecat prin hotărârea primei instanțe și menținută prin decizia instanței de apel, este exagerată și eronat estimată.

Susține că Ministerul Finanțelor nu neagă faptul că persoanelor, care au devenit victime ale unor erori de investigație în procesul penal, urmează să li se plătească o compensație.

Afirmă că conform practicii judecătorești stabilite pe asemenea categorii de litigii, aplicarea în privința reclamantului a arestului preventiv joacă un rol esențial la stabilirea mărimii prejudiciului moral, însă, totodată, Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 nu conține norme, care ar stabili expres modalitatea evaluării prejudiciului

moral cauzat unei persoane în urma acțiunilor ilegale ale organelor de drept și, prin urmare, consideră că la estimarea prejudiciului moral, instanța trebuie să țină cont de menținerea unui echilibru între compensații și venituri nejustificate.

Invocă că la pronunțarea hotărârii, instanțele judecătorești nu au luat în considerare principiul reparării rezonabile a daunei morale, adică astfel încât suma acordată să nu constituie o contribuție excesivă a celui ce plătește, deci a statului, și nici venit nejustificat pentru cel despăgubit. Cu alte cuvinte, suma acordată trebuie să poată fi calificată numai ca despăgubire. Consideră că acest lucru nu a fost realizat de către instanțele judecătorești.

Mai invocă că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, prima instanță nu a luat în considerație și persoana recurentului - pârât Ministerul Finanțelor, care participă în astfel de pricini în calitate de gestionar al bugetului de stat. Prin urmare, compensația urmează a fi plătită din banii publici, adică din taxele și impozitele plătite de cetățeni pentru necesitățile statului. Deci, paguba nu va fi recuperată nemijlocit de persoanele, care prin acțiunile sale au admis survenirea suferințelor sufletești, dar de către stat, care în măsură rezonabilă este chemat să minimalizeze suferințele morale prin compensare pecuniară.

Menționează că suma de bani, care urmează a fi adjudecată intimaiilor, nu reprezintă însăși reparația lui, deoarece el nu poate fi reparat în virtutea naturii sale specifice, ci reprezintă echivalentul bănesc prin care persoana care a suferit moral poate să-și procure emoții pozitive echivalente suferințelor fizice și psihice suportate. Din aceste considerente, suma acordată de prima instanță, în cazul în care nu va fi micșorată, va constitui o sursă de îmbogățire nejustificată.

Consideră că instanțele judecătorești nu au luat în considerație pct. 28 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09 octombrie 2006 „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral”, care prevede că obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferințelor fizice sau psihice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni(inacțiuni) i-au fost cauzate suferințele morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

Susține că cheltuielile de judecată, dispuse de către instanțele judecătorești pentru Anatolie Lopatenco - 3050 lei și Petru Mihailov - 8916 lei, sunt neîntemeiate.

Afirmă că intimaiii nu au prezentat nici o dovadă a acțiunilor întreprinse de persoanele, ce i-au acordat asistență juridică.

Reține că pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare.

Invocă că în cauza dată nu sunt întrunite cerințele necesare prevăzute de legislația în vigoare și, în special, de art. 96 CPC și pct. 21 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 25 din 28 iunie 2004 pentru compensarea cheltuielilor de judecată.

Menționează că decizia recurată a fost înregistrată în cancelaria Ministerului Finanțelor RM la 18 august 2014.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa recurenților la 04 august 2014, iar alte date la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, la caz se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile în termen.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Procuratura Generală a RM, Petru Mihailov și Anatolie Lopatenco, Ministerul Finanțelor al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursurilor nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate Procuratura Generală a RM, Petru Mihailov și Anatolie Lopatenco, Ministerul Finanțelor al RM, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera

recursurile declarate de Procuratura Generală a RM, Petru Mihailov și Anatolie Lopatenco, Ministerul Finanțelor al RM ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Petru Mihailov și Anatolie Lopatenco, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Vera Macinskaia

Dumitru Mardari